

Adam Zagajewski

Veter ponoči

Ponoči se je dvignil veter,
 jezni, mladi veter,
 penče se vino, vzhodni princ.
 Govoril je nerazločno, z glasovi
 živih in mrtvih jezikov.
 V njem je šumelo preklinjanje Babilona,
 udarjali zvonovi Bizanca.
 Pod njegovimi gospodovalnimi udarci so se drevesa
 ubogljivo upogibala
 in polkna naše krhke hiše so se tresla.
 Nepozorno smo poslušali te glasove,
 le malo razumeli.
 Vrnili smo se v spanec, k ljubezni.

Vsako uro novice

Radio oddaja vsako uro novice.
 Napovedovalci vedo vse; nemogoče,
 bi se zdelo, da prav vsaka ura
 ubija, krade, vara. Pa vendar
 je tako, ure požirajo zaloge življenja
 kot levi. Resničnost spominja na
 sviter, zdrabsan na komolcih. Kdor
 posluša novice, ne ve, da se,
 čisto blizu, po vrtu, mokrem od dežja,
 sprehaja mali sivi muc in se igra
 in spopriema s trdimi stebelci trav.

Zadnji dan v letu

Škrlatno sonce se pretika
 med črnimi starimi debli
 in se jih zaupljivo dotika.
 Nekje daleč laja pes
 in še dlje se rojeva zvezda
 z neznanim imenom.
 Svet se zdi gostoljuben
 in tuj obenem, tesen
 in neskončen,
 ravnodušen do prerokb.
 Tiho drsijo sani,
 tiho drčijo kolesa.

31. 12. 1983

Moč

Ta moč, ki utripa
 v objemajočih vejah dreves
 in v sokovih rastlin
 je tudi v pesmih
 ampak umirjena

Ta moč, ki je skrita
 v poljubu in želji
 je tudi v pesmi
 čeprav utišana

Ta moč, ki rase
 v Napoleonovih sanjah
 in ga sili v osvajanje Rusije in snega
 je tudi v pesmih
 samo da negibna.

Franz Schubert, tiskovna konferenca

Da, živel sem kratko, da, ljubil sem,
 čutil, kako rase svetloba, pod
 mojimi prsti so se rojevale iskre,
 da, imel sem malo časa, nisem vedel,
 koliko, sočustvoval sem z Gretchen, mlado
 umrlimi in nesrečno zaljubljenimi.
 Da, plamen ni bil nem, da,
 bežal sem skozi ledene gozdove,
 zasledovali so me sneg, rumene zvezde
 in tujost stila, ne, ne policija,
 ne vem, če hudič. Ni bilo obdobja,
 trava je zelenela, hrasti, stvari so bile
 negibne, nad ribniki kačji pastirji,
 nobenega obdobja ni bilo, leseni pod,
 redkobesedni stoli, da, Dunaj,
 okus kave enak kot zdaj,
 golobi na okenskih policah. Ne,
 nisem predvidel pomladi narodov,
 ne vem, ne spominjam se, to vprašanje
 je preveč osebno. Ne, ne poznam
 Wagnerjeve glasbe. Če se lahko
 sporazumemo? Zamera, celo ljubosumnost,
 ne vem, če usoda, rokavica,
 snežinke, ki so tako nežne, če
 se ne spremenijo v metež.
 Zelene oči tistega dekleta.
 Moja usoda je bila prevelika, kot šotor,
 srce je v sobanah nerodno in divje
 udarjalo. Da, nadarjenost,
 grenko kavino zrno, razgrizeno.
 Ne, bal sem se, vse je šlo nadme,
 najete vojske so pritiskale,
 ah, gospodje, kako me morete
 primerjati z generalom Nelsonom,
 ne, sence so se razraščale, šepeti
 so bučali kot zvonovi katedral, prividi
 so lajali, res, priznam, včasih
 sem se motil, odkod naj bi vedel,
 da sem Schubert, jaz sem nastajal,
 iskal sem pot, barvo, zato
 me ne morete poznati, samo odmev.
 Da, bil sem v tesni, kjer
 se trpljenje spreminja v pesem,
 ja, večno zeleni gozdovi, nikoli
 vračana ljubezen in radost

ravnodušnosti, hotel sem
 reči sreča izražanja, na pol
 poti med življenjem in smrtjo,
 natanko na pol poti, ja, še do sem
 prihajajo vzkliki plešočih,
 ampak obglavlja jih želatina spomina.
 Ne obračaj se proč, ne zmoti se v smeri,
 seveda, življenja se ne da stlačiti
 v pesem, to je samo mala Noetova barka,
 saj veste, ne ljudje, ampak
 vrste, ne rože, ampak primerki,
 ne vonji, ampak imena, mi pa
 smo živeli divje in bujno kot velika loka,
 kot regrat in veter, vetrnica in plevel,
 v ogromni pluralnosti barv in zvokov,
 strastno in nemo, poslušno prošnjam
 zasoplenih slov, v veselju,
 v grehu in molitvi, zjutraj
 in zvečer, v dolgčasu in smehu,
 bil je večni ples, maj, junij,
 toliko se je dogajalo, strah in zabava,
 ranjeni prsti, odprta usta,
 poljubi, resnični ali samo
 sanjani, kite, klasi,
 tvoj pogled, veranda, tišina
 in nič, jesenski škrlat, ja, vsega
 se spominjam, škrljančki na dolgih nitkah,
 maki, leske, v mestu tople opeke,
 zamirajoči glasovi polmraka, noč —
 škatlica, kamor otroci spravljajo
 zaklade, budnost in sen, Venera na bledem
 nebu, ki se trese od mraza.
 Ja, zdaj je celo bolje, v pesmi,
 samo dve ustnici si šepetata,
 zraven bleščeči smoking klavirja,
 res, utrujen sem že, ne, to
 ni pritoževanje.

Vprašanje ritma

Adam Zagajewski, roj. 1945 v Gliwicah v Šleziji. Študiral filozofijo in psihologijo v Krakovu, kjer je zelo intenzivno deloval v študentovskem gibanju, ki se je začelo z demonstracijami leta 1968 in se potem v literaturi uveljavilo kot t. i. »novi val«. V sedemdesetih letih je predaval marksistično filozofijo študentom rudarstva, obenem pa je s Kornhauserjem napisal programsko knjigo esejev *Nepredstavljeni svet*, kjer sta napadla poezijo in prozo predhodnikov. Sam je prvo pesniško zbirko izdal leta 1972 (*Komunikat*), naslednja se je imenovala *Mesnice* (1975),

roman pa *Toplo, mrzlo* (1975). Pri katoliški založbi Znak sta izšli še knjigi literarnih kritik *Druga sapa* (1978) in proze *Tenka črta* (1983), že leta 1979 je v ilegalni krakovski založbi KOS (Krakowska Oficyna Studentów) izšla pesniška zbirka *Pismo*, leta 1982 pa, v podobni založbi, skupaj z njo še zbirka *Oda na mnogoterost*. Ta knjiga je z enako vsebino in naslovom izšla še leta 1983 v Parizu, kjer pesnik od vpeljave vojnega stanja na Poljskem živi (občasno tudi v ZDA) in kjer je dosegel velik mednarodni uspeh. Tu tudi sourejuje revijo »Zeszyty Literackie« (Književni zvezki), v založbi te revije sta izšli še dve njegovi knjigi: zbirka esejev *Solidarnost in samotnost* (1986) ter pesniška zbirka *Platno* (1990). V Londonu (založba Puls) je leta 1985 izšla njegova pesniška zbirka *Iti v Lvov*.